

Farma zvířat

George Orwell | 1945

Literární kontext

Dílo se odehrává v 50. letech 20. století, po druhé světové válce, na vzestupu totalitních režimů, zejména komunismu ve východní Evropě a fašismu v Itálii a Německu. V této době se objevovala silná kritika těchto režimů a jejich praktik, což se odráží i v Orwellově díle. Farma zvířat byla napsána jako alegorie na ruskou revoluci a vznik Sovětského svazu, přičemž zvířata na farmě představují různé sociální třídy a politické postavy té doby.

Charakteristika díla

Dílo kritizuje totalitní režimy a zobrazuje, jak se ideály mohou zvrhnout v tyranii. Používá alegorii, kde zvířata představují různé sociální a politické skupiny. Hlavními tématy jsou moc, korupce, propaganda a zrada ideálů.

Dílo je psáno v er-formě, žánrově se jedná o románovou alegorii s prvky bajky a satiru. Odehrává se v 50. letech 20. století na farmě v Anglii s chronologickým příběhem.

Je psáno spisovným jazykem, používá hodně dialogů (přímá řeč) a občasné hovorové výrazy.

Děj a motivy

Děj

Opilý farmář Jones zapomene zavřít zvířata na farmě, ty se sejdou a prase **Major** ukáže svoji ideologie. Na Panské farmě proběhne revoluce zvířat. Jones následně zemře, zvířata vyženou lidi a začnou pracovat sami pro sebe. Sepíší sedm pravidel, které nemají být porušena. Vlády se ujmou dvě prasata – Kuliš a Napoleon, která se neustále hádají. Nakonec je Kuliš vyhnán Napoleonem. Od té doby se vše točí jen ve prospěch prasat. Zvířata mají postavit větrný mlýn. Jsou hladová. Mlýn spadne a Napoleon to svede na Kuliše. Zvířata staví mlýn znovu, ale ten jim tentokrát rozboří lidé. A tak jej začínají budovat opět od začátku. Napoleon začne obchodovat s lidmi. Prasata se setkají s okolními farmáři a hrají s nimi poker a najednou není poznat, kdo je člověk a kdo prase, protože prasata se pomalu začínají měnit na lidi...

Pravidla farmy

- Každý, kdo chodí po dvou nohách, je nepřítel
- Každý, kdo chodí po čtyřech nohách nebo má křídla, je přítel
- Žádné zvíře nebude chodit oblečené
- Žádné zvíře nebude spát v posteli
- Žádné zvíře nebude pít alkohol
- Žádné zvíře nezabije jiné zvíře
- Všechna zvířata jsou si rovna

Postavy

- Napoleon** – prase, nejchytřejší, ale podvodník a pokrytec – a.k.a. Stalin
- Kuliš** – chytré prase s dobrými nápady, je čestný – a.k.a. Trockij (původní iniciátor velké říjnové revoluce)
- Pan Jones** – původní majitel farmy, alkoholik
- Boxer** – kůň, pracovitý, čestný, největší dřič
- Pišťík** – prase, lhář, dobrý přítel Napoleona, dokáže manipulovat s ostatními zvířaty
- Major** – inteligentní kanec – a.k.a. Lenin
- Molina** – klisna, “madam” mezi zvířaty, ráda se parádi s mašlemi

Další informace o ději a motivech

- Alegorie na ruskou revoluci a vznik Sovětského svazu
- Napoleon představuje Stalina, vyhání a hází vinu na Kuliše (Trockého), což odpovídá Stalinovu vyhnání Trockého ze Sovětského svazu
- Zvířata reprezentují různé sociální třídy a politické postavy té doby
- Prasata začnou postupně přijímat lidské vlastnosti, což symbolizuje zkorumpování revolučních ideálů
- Prasata prodají Boxera, který je symbolem pracující třídy, na jatka, což ukazuje zradu revolučních ideálů vůči těm, kteří je podporovali

Všechna prasata jsou si rovna, ale některá jsou si rovnější než ostatní.

— George Orwell

Autor

George Orwell (1903 – 1952), britský novinář, esejista a jeden z nejvýznamnějších spisovatelů 20. století.

Život

George Orwell se narodil roku 1903 v Indii, kde jeho otec pracoval ve státní správě. V raném dětství se spolu s matkou přestěhoval do Anglie, kde také vyrůstal a studoval. Později působil jako policista v Barmě, což ho silně ovlivnilo – zejména jeho vnímání kolonialismu a nespravedlnosti.

Roku 1936 odjel jako dobrovolník bojovat do španělské občanské války na straně republikánů. Zkušenosti z války i z pozdějšího života formovaly jeho silně kritické postoje vůči totalitním režimům.

Ač byl často spojován s kritikou komunismu, sám se označoval spíše za socialistu, který však ostře vystupoval proti jakýmkoliv formám diktatury.

Tvorba a témata

Orwellovy knihy nejsou jen politickými alegoriemi – odráží také každodenní život jeho doby, sociální nerovnosti, chudobu, manipulaci, propagandu a mocenské mechanismy.

Velkou inspirací mu byl ruský spisovatel **Jevgenij Zamjatin**, autor románu **My**, díky němuž si Orwell uvědomil povahu totalitních poměrů v Sovětském svazu. To se promítlo zejména do jeho alegorické novely Farma zvířat, kde skrytě popisuje mechanismy moci a zrady ideálů.

V období komunistického režimu byly jeho knihy v ČSSR zakázány a vycházely pouze v zahraničních (exilových) nakladatelstvích.

Další významná díla

- 1984** – dystopický román zobrazující totalitní režim a jeho dopady na jednotlivce
- Barmské dny** – román reflektující Orwellovu zkušenost s britským kolonialismem
- Farářova dcera** – sociálně laděný román o lidských osudech a nespravedlnosti

Současníci

- Karel Čapek** – Bílá nemoc, R.U.R., Matka

- Isaac Asimov** – Já, robot

- Ludvík Souček** – Cesta slepých ptáků

- Arthur C. Clarke** – Vesmírná odysea

Dodatečné údaje o díle

Tvořil literaturu 20. století s prvky sci-fi a vizí totalitní společnosti. Mezi klíčové prvky patřily:

- Neskutečné světy
- Fiktivní vize budoucnosti a vědy
- Stinné stránky technického pokroku
- Otřesné vize totalitní společnosti
- Utopie (ideální svět) a antiutopie (a.k.a. dystopie, vše je ve světě špatně)